

— 10) Befriande undantag ifrån efterlefnaden af stadgar, förordningar, reglementen o. s. v. eller ifrån utgörandet af vissa skatter, afgifter o. s. v., från servituter, m. m. Brukas mest i plur. *Den-na stad åtnjuter många f-er. Fri- och rättigheter.* — 11) (mor.) Förmågan att bestämma sin vilja; förmågan af själfbestämelse för våra handlingar. Detsamma som Fri Vilja. — 12) (i stats- och naturrätten) Obehindradt bruk af kroppss- och själskrafter, för så vidt det icke strider emot statens ändamål. *Personlig* ell. *naturlig f.*, rätt att obehindradt bruka sin kroppss krafter, då man ingen annan förnärmar. *Borgerlig f.*, rätt att af de styrande ej behandlas efter godtycke, och att blott dömas efter lag. *Politisk f.*, ell. *blott f.*, ett folks i statsförfattningen grundade rättighet till deltagande, genom valda ombud, i vissa delar af statsangelägenheterna, såsom lagstiftning och skatternas beviljning. *Pressens f.*, se *Tryckfrihet.* *Hafvens f.*, alla nationers rätt att fritt besegla alla hafven. Se f. ö. *Tankfrihet, Samvets-, Religions-, Handels-, Näringsfrihet*, m. fl.

FRIHETSANDA, f. sing. Tycke för, begär efter samhällsfrihet. Brukas mest i skriftspråket.

FRIHETSANDANDE, a. 1. Som andas frihet, röjer en varm kärlek till friheten (i samhället). Brukas i högre stil. *F. verser.*

FRIHETSBEGÄR, n. 3. Begär efter oberoende af andra.

FRIHETSDYRKAN, f. sing. indef. Till dyrkan gränsande frihetskärlek. Brukas i högre stil.

FRIHETSDYRKARE, m. 3. En, som hyser en till dyrkan gränsande frihetskärlek. Brukas i högre stil.

FRIHETSIFVER, m. sing. Ifver att befrämja frihetens sak. Nyttjas i skriftspråket.

FRIHETSKRIG, n. 3. Krig, som ett folk förer, antingen för att värna, eröfra eller återtaga sin sjelfständighet.

FRIHETSKÄRLEK, m. 2. sing. Kärlek till frihet (i bem. 3, 6 o. 12). Brukas i skriftspråket.

FRIHETSLAG, m. 2. (mor. fil.) Lag för det, som beror af fri vilja. *F-arne äro af tre slag: Teknisk Regel, Klokhetsregel och Sederegel ell. Moralisk lag.*

FRIHETSLÄRA, f. 1. Lära, grundsats, rörande samhällsfriheten. Ordet tillhör skriftspråket.

FRIHETSMIL, f. 2. En mil rundt omkring vissa orter, hvarinom de fordom hade vissa privilegier.

FRIHETSMÖSSA, f. 1. Ett slags röd mössa, som under första franska republiken Jakobinerne buro, till minne af de till gallererna dömda, men sedan af republikanerna frigifna soldaterna af regementet Chateaubvieux.

FRIHETSSTRAFF, n. 3. Straff, som består i den personliga frihetens förlust, antingen för alltid eller för längre eller kortare tid.

FRIHETSTID, m. 3. 1) Den tid, hvarunder ett samhälle åtnjuter politisk frihet. — 2) (i svenska hist.) *F-en*, tidevarvet ifrån Carl XII:s död till revolutionen 1772, hvarunder Rikets Ständer hade högsta makten.

FRIHETSTRÄD, n. 3. Ett under första franska republikens tid, såsom sinnebild af den växande friheten, på någon offentlig plats planteradt träd, först i början en poppel, sedan en tall ell. ek.

FRIHETSVÄN, m. 3. pl. — *vänner.* Vän af samhällsfriheten.

FRIHETSÅR, n. 3. Den tid, hvarunder en jordägare, enligt särskilt medgifvande, njuter befrielse från skatt och ränta.

FRIHETSÅLSKANDE, a. 1. Som älskar samhällsfriheten.

FRIHULT, n. 3. (skepp.) Benämning på korta trän eller gamla sammanbundna ankartägsstumpar, som vid vissa tillfällen hängas utombords ned efter ett fartygs sida, för att skydda (fria) det för skamfilning.

FRIHÄGAD, a. 2. (föga brukl.) Förtröstansfull, vid raskt mod.

FRIKADELL, -- dä'll, m. 3. (fr. *Fricandelle*) I buljong kokad liten boll af finhackadt kalkkött med rivet bröd, ägg, mjölk, smör, m. m. [-ca-llc.]

FRIKALLA, v. a. 1. 1) Förklara en anklagad vara oskyldig eller ej böra dömas till straff. *F. en anklagad. F. någon ifrån brott, straff.* — *Syn.* Frikänna, Fria, Frigöra, Frisäga. — 2) Förklara någon, som i tal, skrift eller genom ryktet för något beskylls, ej vara dertill skyldig. *Från den beskyllningen, det felet f-r jag honom.* — *Syn.* Frikänna, Fria, Fritaga, Frisäga. — 3) Förklara någon undantagen ifrån efterlefnad af en lag, förordning, från en beskattning, afgift, ett åliggande, en tjänstbarhet, ett onus, o. s. v. *F. från efterlefnad af ett lagbud, en förordning. F. någon ifrån utgörandet af en skatt, erläggandet af en afgift. Vara f-d ifrån allt ansvar.* Säges äfv. i allmänhet om tjänstebevisningar, som äro af pligt eller sed föreskrifna, t. ex.: *Jag f-r Bror ifrån besväret att följa mig ned för trappan.* — *Syn.* Befria, Fritaga. — *Frikallande*, n. 4.

FRIKALLELSE, f. 3. 1) Handlingen, då man frikallar. — 2) Se *Dispens.*

FRIKASSÉ, m. 3. (fr. *Fricassée*) Kött, skuret i mindre bitar, kokt och serveradt med en kryddsås. [*Fric* —.]

FRIKASSERA, v. a. 1. Tillaga kött som frikassé. — *Frikasserande*, n. 4. o. *Frikassering*, f. 2. [*Fric* —.]

FRIKOMPANI, frik'kampani', n. 3. Se *Fricorps*, 1. [*Fricompagnie*].

FRIKORPS, se *Fricorps*.

FRIKOSTIG, a. 2. 1) Som gör sig ett nöje af ofta glädja andra med rika skänker. *En f. man.* — 2) Som utmärker, tillkännagifver frikostighet. *En f. gåfva.*

A n m. Den *Frikostige* ger ofta och rikligt, utan afseende på deras behof, som emottaga hans gåfvor, och blott för nöjet, det bereder honom, att sälunda kunna glädja andra; den *Gifmilde* ger deremot ofta och rikligt åt behöfvande, utan annan bevekelsegrund än rent medlidande.

FRIKOSTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara frikostig.

FRIKOSTIGT, adv. På ett frikostigt sätt, med frikostighet.

FRIKTION, frickt'schön, f. 3. (fys.) Gnidning, som uppkommer genom ojemnheterna på hvarannan vidrörande kroppar, som röras i motsatt riktning.

FRIKULA, f. 1. (enligt vidskepelsen) Kula, som en friskytt med djefvulens bistånd förskaffat sig, för att dermed kunna göra friskott (se d. o.).

FRIKYRKA, f. 1. Sådan privilegerad församling, till hvilken hvar och en, som det åstundar, äger frihet att hålla sig.

FRIKÄNNA, v. a. 2. Se *Frikalla*, 1 o. 2. — *Frikännande*, n. 4.

FRIKÖPA, v. a. 2. Köpa någon fri från trældom eller fångenskap. — *Syn.* Frilösa, Lös-köpa, Lösa. — *F. sig*, v. r. Genom penningar lösa sig ifrån skatt, besvä, tjenstskyldighet, o.